ANEXĂ

Următoarea anexă nu face parte din analiza şi propunerile ECRI privind situaţia din România.

ECRI doreşte să menţioneze că analiza conţinută în cel de-al doilea raport al său despre România este datată 24 iunie 2005, şi că orice desfăşurare ulterioară de evenimente nu este luată în considerare.

În conformitate cu procedura ţară cu ţară, folosită de ECRI, proiectul de raport despre România a fost subiectul unui dialog confidenţial purtat cu autorităţile române. O parte din comentariile lor au fost luate în considerare de ECRI şi incluse în raport.

Totuşi, în urma acestui dialog, autorităţile române au cerut ca următoarele puncte de vedere ale lor să fie reproduse sub forma unei anexe la raportul ECRI.

Observatiile Departamentului pentru Relaţii Interetnice

23. Proiectul de lege a fost respins de către Senat in octombrie 2005, in prezent fiind dezbătut in Camera Deputaţilor.

24. Cu privire la punctul 24, trebuie făcuta o observaţie : proiectul de lege nu propune un statut special pentru organizaţiile care fac parte din Consiliul Minoritatilor Naţionale. El stipulează următoarele :

„Art. 47. Toate organizaţiile cetăţenilor aparţinând minoritatilor naţionale care doresc sa desfăşoare o activitate stipulata in acest capitol au obligaţia de a se reinregistra in conformitate cu aceasta lege, intr-un termen de 6 luni de la intrarea in vigoare a legii, altfel, ei vor avea doar drepturile si competentele stipulate in Ordonanţa de Guvern 26/2000, cu modificările si completările ulterioare."

Astfel, toate aceste organizaţii vor avea acelaşi regim juridic o data cu adoptarea legii de către Parlament.

Observatiile Ministerului Justiţiei

Instrumente internaţionale legale

***5**. ECRI recomanda din nou României sa ratifice Protocolul nr. 12 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, Conventia Europeana privind Statulul Juridic al Muncitorilor Migranti, Convenţia Europeana privind Participarea Străinilor in Viata Publica la nivel local. Ea recomanda din nou ca sa ratifice Carta Europeana a Limbilor Regionale sau Minoritare.*

Proiectul de lege pentru ratificarea Protocolului nr. 12 la Conventia Europeana a Drepturilor Omului si pentru amendarea Ordonantei de Guvern nr. 137/2000 pentru prevenirea si sancţionarea tuturor formelor de discriminare are ca scop atât ratificarea protocolului mentionat, cat si adaptarea legislaţiei existente in materie de discriminare la instrumentele internaţionale.

Proiectul de lege defineşte intr-un mod mai clar discriminarea si sancţiunile civile, administrative si penale aplicate comportamentului discriminatoriu in politica, economie, societate, cultura sau alte domenii ale vieţii publice.

Consiliul Naţional împotriva Discriminării va fi consolidat prin stabilirea unei proceduri de lucru clare si prin asigurarea sprijinului tuturor celorlalte institutii publice care se ocupa de discriminare.

Activitatea Consiliului Naţional împotriva Discriminării este reglementata de următoarele legi: Ordonanţa de Guvern nr. 137/2000 pentru prevenirea si sancţionarea tuturor formelor de discriminare, Hotararea de Guvern nr. 1194/2001 privind organizarea si funcţionarea Consiliului Naţional împotriva Discriminării si Hotararea de Guvern nr. 1514/2002 pentru amendarea Hotararii de Guvern nr. 1194/2001.

Consiliul Naţional împotriva Discriminării este o instituţie independenta al cărei obiectiv principal este sa asigure respectarea principiului egalitatii intre cetateni, in

conformitate cu Constituţia României, legile interne si tratatele internaţionale la care Romania este parte.

Prevederile legislaţiei penale

***28**. ECRI cere autoritatilor romane sa asigure aplicarea deplina a prevederilor Codului Penal privind infractiunile cu caracter rasist. ECRI recomanda sa cpntinue sa organizeze cursuri de pregatire cu privire la aceste aceste dispozitii pentru toate agenţiile de stat interesate, in special a celor din justitie si politie. De asemenea, recomanda autoritatilor romane sa organizeze campanii de informare, in cooperare cu ONG-urile si societatea civila, care sa aibă ca scop informarea opiniei publice asupra noilor prevederi ale Codului Penal privind lupta împotriva rasismului si intolerantei.*

De la începutul anului 2005, Consiliul Naţional împotriva Discriminării a initiat 207 investigaţii in vederea soluţionării celor 325 de reclamatii primite. Au fost soluţionate 129 de reclamatii si 32 de firme au fost amendate si au primit avertizări.

Art. 317 al Codului Penal existent incriminează „propaganda şovinista si naţionalista si promovarea urii pe motiv de rasa sau naţionalitate".

Amendamentele aduse Codului Penal privesc:

- Art. 247 care incriminează comportamentul discriminatoriu al functionarilor in serviciu;
- Art. 317 care incriminează instigarea la discriminare pe motiv de naţionalitate, etnie, sex, orientare sexuala, opinie, convingeri politice, sănătate, vârsta, handicap.

In plus, proiectul de lege menţionat anterior pentru ratificarea Protocolului nr. 12 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului da instanţelor competenta de a retrage autorizaţia de funcţionare firmelor care cauzeaza o dauna semnificativa sau incalca repetat prevederile legale in materie de nediscriminare.

Se urmăreşte sensibilizarea cu privire la discriminare prin includerea unor module speciale despre discriminare, rasism si intoleranta in programa de formare a profesionistilor in drept.

De asemenea, autoritatile, in colaborare cu ONG-urile, dezvolta si pun in aplicare programe anti-discriminare. De exemplu, Consiliul Roman pentru Refugiaţi desfasoara in prezent 13 programe, in colaborare cu diverse ONG-uri.

***31**. ECRI recomanda din nou autoritatilor romane sa se asigure ca motivaţia rasista este retinuta ca circumstanţa agravanta in stabilirea sentinţelor, conform paragrafului 21 din Recomandarea de Politica Generala nr. 7. ECRI recomanda, totodata, ca autoritatile sa introduca in noul Cod Penal, care urmeaza sa fie adoptat in iulie 2005, prevederi care sa defineasca ca infractiuni rasiste infractiunile obisnuite cu motivatie rasista.*

Proiectul de lege pentru amendarea Codul Penal actual prevede ca, daca infractiunea are motivaţie rasista, sa fie pedepsite intr-un mod mai sever (circumstanţe agravante).

Prevederi in materie de drept civil si administrativ

***36**. ECRI recomanda autoritatilor romane sa adopte o dispoziție care sa permită partajarea sarcinii probei intre victima discriminării si partea reclamata, in fata curții sau a oricărei alte autoritati. Ea atrage atenția autoritatilor romane, in legătura cu acest subiect, asupra Recomandării de politica generala nr. 7.*

Proiectul de lege pentru ratificarea Protocolului nr.12 la Convenţia Europeana a Drepturilor Omului si pentru amendarea Ordonanţei de Guvern no.137/2000 pentru prevenirea si sancţionarea tuturor formelor de discriminare conţine prevederi relativ la partajarea sarcinii probei.

Proiectul de lege prevede ca reclamantul sa dovedească existenta unei activitati care sa induca prezumţia unei discriminări directe sau indirecte. Partea reclamata are obligaţia sa dovedească ca acţiunile sale nu constituie discriminare.

Legea electorala

***42**. ECRI cere autoritatilor romane sa amendeze articolul 7 al Legii nr.67/2004 a alegerilor locale pentru a permite minoritatilor naționale sa isi aleagă reprezentanții la nivel local in aceleași condiții ca majoritatea, cu respectarea deplina a principiilor democratice privind pluralismul politic si libertatea de alegere.*

Oportunitatea amendării articolului 7 din Legea 67/2004 va fi examinata si va fi propus un amendament.

Reglementari privind restituirea bunurilor confiscate sau expropriate

***46**. ECRI cere ca autoritățile romane sa asigure o aplicare corecta a legislatiei privind proprietățile confiscate in timpul perioadei comuniste. ECRI recomanda sa se stabileasca o procedura care sa reglementeze clar drepturile si obligațiile fiecărei parti.*

Titlul II din Legea 247/2005 privind reforma in domeniul proprietatii si justiţiei stabileşte noile condiţii pentru restituirea proprietatilor confiscate:

- In cazul in care proprietatea confiscata este destinata activităţilor de interes public in domeniul educaţiei sau sanatatii, noul proprietar are obligaţia sa mentina actuala destinaţie pe o perioada de cel puţin 5 ani. In acest interval, noul proprietar va beneficia de o chirie stabilita de către Guvern;
- Principiul de baza este restituirea proprietatii. Valoarea proprietatii care nu poate fi restituita va fi determinata in condiţiile pieţei din momentul deciziei judecătoreşti de restituire;
- Departamentul pentru Relaţii Interetnice este reprezentat la nivelul Comisiei Speciale pentru Restituiri;
- Procedura de restituire este clar definita ca fiind o competenta a Comisiei Speciale pentru Restituiri. Deciziile Comisiei pot fi acţionate in justiţie;
- Proprietăţile care constituie obiectul unor cereri de restituire nu pot fi vândute, ipotecate si nu li se poate schimba destinaţia înainte de finalizarea procedurii administrative sau judecatoresti, sub sancţiunea nulitatii absolute;
- Decizia nr. 425/2005 a Primului Ministru stabileşte regulile privind funcţionarea si organizarea Comisiei Centrale pentru stabilirea compensaţiilor.

Administrarea justiţiei

***53**. ECRI recomanda autoritatilor romane sa continue sa organizeze cursuri de pregătire pe teme de discriminare in cadrul Institutului Naţional de Magistratura. De asemenea, mai recomanda oferirea unei pregatiri continue personalul din justiție, pentru a se asigura ca legislatia relativa la discriminare este pe deplin aplicata si respectata.*

Prin decizia nr. 328/2005 a Consiliului Superior al Magistraturii, a fost adoptat Codul de conduita pentru judecători si procurori.

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor si procurorilor a fost amendata si completata prin Titlul al II-lea al Legii nr. 247/2005 privind reforma in domeniul proprietatii si justiției, precum si masurile adiacente.

Numirea si promovarea judecătorilor si procurorilor depinde de o solida cunoastere a jurisprudentei Curtii Europene a Drepturilor Omului in domeniul discriminarii, conform deciziei nr. 321/2005 cu privire la admiterea in magistratura si deciziei nr. 323/2005 cu privire la organizarea examenelor de promovare pentru judecători si procurori.

Lupta împotriva discriminării in justitie constituie subiectul unui modul consistent in cadrul cursurilor incepatoare de pregatire pentru magistrații de la Institutul Național de Magistratura.

Asistenta juridica

***56**. ECRI recomanda autoritatilor romane sa adopte o procedura legala simplificata care sa permită victimelor discriminărilor accesul la instanțele judecătorești. In acest scop, ECRI recomanda modificarea si clarificarea cerințelor care trebuie îndeplinite de către victimele discriminărilor pentru a obtine asistenta juridica necesara exercitarii drepturilor lor in fata instanței.*
Autoritățile ar trebui, de asemenea, sa se asigure ca victimele fara mijloace sa poata beneficia automat de asistenta unui avocat din oficiu.

Proiectul de lege pentru ratificarea Protocolului nr. 12 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului si pentru amendarea Ordonanței nr. 137/2000 pentru prevenirea si sancţionarea tuturor formelor de discriminare simplifica procedura administrativa care permite accesul in instanta, prin suprimarea obligativitatii notificarii Consiliului National pentru Combaterea Discriminarii inainte de a sesiza instanta judecatoareasca.

Cu toate acestea, Consiliul va fi citat si va avea capacitatea de a apara victimele discriminărilor.

Observaţiile Ministerului Educaţiei şi Cercetării

81. România a iniţiat prin intermediul Ministerului Educaţiei şi Cercetării în parteneriat cu Centrul Educaţia 2000+ programul, „Noi şi vecinii noştri. Majoritate şi minorităţi în manualele de istorie din România, Bulgaria, Ungaria. Studiul de caz Republica Moldova".

În urma întâlnirii specialiştilor din cele 4 ţări, s-au realizat materiale care au fost publicate într-un volum în limba engleză şi un CD, continand o analiză a sistemului de predare a istoriei din ţările respective, planuri de lecţie, surse istorice, discuţii asupra problemelor controversate şi sensibile din istorie şi eliminarea stereotipiilor. Manualul şi CD-ul au fost distribuite în şcolile din România. Odată cu apariţia noilor programe şi a noilor manuale, vor fi înlăturate stereotipiile şi prejudecăţile referitoare la grupurile minoritare, în urma evaluărilor de către o comisie specială.

În ceea ce priveşte denumirea disciplinei „Istoria românilor", şi nu „Istoria României", precizăm că acesta a fost stabilită imediat după anul 1989 şi a ţinut cont de anumite particularităţi ale istoriei naţionale (denumirea statului -*România* - a apărut la jumătatea sec. al XIX-lea şi, prin urmare, „Istoria României" ar include numai ultimul secol şi jumătate). Ţinând însă cont de recomandările Consiliului Europei, România a introdus din anul şcolar 2004-2005, cursuri de istorie integrată, denumite „Istorie". Odată cu introducerea noilor programe pentru clasele a VIII-a şi a XII-a, în următorii ani va dispărea şi sintagma „Istoria românilor". În noile programe vor fi introduse noi teme privind istoria minorităţilor din România şi a minoritatii române în ţările vecine.

84. Privind recomandarea de a dezvolta o programa scolara speciala, care să reflecte diversitatea culturală din România, şi, astfel, introducerea unei noi discipline, obligatorii la toate nivelurile de învăţământ, apreciem ca este o soluţie nerealistă, având în vedere politica educaţională actuală care urmăreşte o reducere a numărului de ore de studiu/săptămână. In consecinta, punctul nostru de vedere este ca trebuie sa urmarim reflectarea corespunzatoare a diversitatii culturale din România la nivelul programelor şcolare deja existente, în cadrul diferitelor discipline obligatorii şi realizarea unor noi tipuri de activităţi şi programe, inclusiv extracurriculare.

Începând cu anul şcolar 2005-2006, programele de istorie pentru clasele a X-a şi clasa a XI-a includ problematica Holocaustului, inclusiv referinte la România. De asemenea, precizăm că numărul şcolilor româneşti care au ales cursul opţional istoria evreilor si Holocaustul este de 340, faţă de 200 anul şcolar 2004-2005. Menţionăm că în acest an a fost aprobat şi manualul pentru cursul opţional mai sus precizat.

90. Referitor la afirmatia ca că refugiaţii copii şi adulţi nu ar avea acces la cursurile gratuite de limbă română, menţionăm că încă din anul şcolar 2004-2005, cursurile gratuite de limbă română sunt organizate de sistemul de învăţământ românesc (şi nu de către ONG-uri), in cadrul Şcolii nr. 145, sector 2, Bucureşti, cu clasele I-VIII, iar începând cu anul şcolar 2005-2006, cursanţii refugiaţi beneficiază şi de manuale gratuite. De asemenea, contrar afirmaţiilor de la punctul 91, sprijinul financiar pentru organizarea acestor cursuri este asigurat de Ministerul Educatiei si Cercetarii.

In legătură cu problematica refugiaţilor, din perspectiva asigurării dreptului la educaţie şi a cunoaşterii şi respectării drepturilor refugiaţilor, prezentam o sinteza actualizata a informaţiilor vizând programele, documentele şi activităţile educaţionale referitoare la refugiaţi, dezvoltate de Ministerul Educaţiei şi Cercetării:

1. În baza *Memorandumului de înţelegere*, încheiat la 10 aprilie 2002, Ministerul Educatiei si Cercetarii, in parteneriat cu Reprezentanţa pentru România a Înaltului

Comisariat al Naţiunilor Unite pentru Refugiaţi (UNHCR), au organizat *seminarii de formare metodică* a profesorilor de ştiinţe sociale de la nivelul ciclului gimnazial şi liceal cu tema *"Drepturile omului şi drepturile refugiaţilor"*.

2. In 2004, a fost incheiat un nou *Memorandum de înţelegere* între Reprezentanţa pentru România a Înaltului Comisariat al Naţiunilor Unite pentru Refugiaţi (UNHCR) si Ministerul Educatiei si Cercetarii (MEC nr.34088/12.07.2004). Reprezentantii UNHCR au vizitat in acelasi an mai multe scoli din judetele Arad, Constanţa, Suceva şi din Bucureşti pentru a se intalni cu profesorii participanţi la seminariile de formare şi pentru a discuta cu elevii aspecte legate de drepturile omului si refugiati.

3. Ministerul Educatiei si Cercetarii a emis Ordinul nr. 3709/02.04.2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind şcolarizarea copiilor străinilor care au dobândit statut de refugiat în România şi a minorilor neînsoţiţi.

4. Prin Ordinele MEC nr. *4041/16.06.2004 si 5335/18.11.2004 au fost elaborate si aprobate Programa de limba română-curs de iniţiere pentru copiii străinilor care au dobândit statutul de refugiat în România şi pentru minorii refugiaţi neînsoţiţi, respectiv Programa de limba română-curs de iniţiere pentru adulţii străini care au dobândit o formă de protecţie în România* (programele pot fi accesate pe site-ul MEdC la adresa www.edu.ro).

Manualele au fost realizate şi distribuite gratuit, începând cu anul şcolar 2005-2006 si sunt utilizate de către cursanţi.

5. În vederea aplicarii corespunzatoare a Ordonanţei de Guvern nr. 44/2004 (privind integrarea strainilor care au dobandit o forma de protectie in Romania), un reprezentant MEC a fost desemnat pentru a participa la toate întâlnirile de coordonare organizate de Oficiul Naţional pentru Refugiaţi. In acelasi timp, au fost desemnate la nivelul inspectoratelor şcolare judeţene si municipiului Bucureşti persoane de contact privind problematica refugiaţilor.

Oficiul Naţional pentru Refugiaţi din cadrul Ministerului Administraţiei şi Internelor a elaborat şi va transmite gratuit inspectoratelor şcolare judeţene si municipiului Bucureşti, ghidul „Integrarea refugiaţilor în societatea românească". Ghidul consacră doua capitole speciale accesului la educaţie al copiilor şi adulţilor refugiaţi, precum şi unor aspecte privind comunicarea interculturală.

Prin Nota 42797/10.10.2005, MEC a solicitat inspectoratelor şcolare judeţene si municipiului Bucureşti să pună la dispoziţia diferitelor categorii de personal din cadrul sistemului de învăţământ implicate în relaţia cu persoanele refugiate (inspectori, profesori, alte categorii de persoane), ghidul „Integrarea refugiaţilor în societatea românească" .

În legătură cu situaţia romilor în domeniul educaţiei (pct.128-135), prezentam următoarele observaţii:

132. *Referitor la recomandarea de la pct.132, precizăm următoarele*:

In urma cursurilor de pregatire cu echipele inspectoratelor şcolare pentru revizuirea si elaborarea de strategii pentru imbunatatirea accesului la educaţie al grupurilor dezavantajate, fiecare inspectorat şcolar a dezvoltat, în perioada decembrie 2004 - februarie 2005, un plan de desegregare.

În planul revizuit (iunie 2005) al Decadei de incluziune a romilor, MEC îşi propune eliminarea claselor şi a şcolilor segregate până în 2008.

***133**. Referitor la recomandarea de la pct.133, precizam următoarele:*

1. MEC a conceput şi implementat, în cadrul proiectului PHARE 2001 "Acesul la educaţie al grupurilor defavorizate, cu focalizare pe romi", un program de formare a mediatorilor şcolari, precum şi un program de perfecţionare pentru cadrele didactice în domeniul educaţiei interculturale. Printre realizari, pot fi menţionate:

- elaborarea curriculei pentru formarea mediatorilor şcolari, cu sprijinul Colegiului Pedagogic „Gh.Lazăr" din Cluj;
- formarea a 67 mediatori şcolari din cele 10 judeţe participante la proiect (Arad, Bucuresti, Buzau, Cluj, Calarasi, Dambovita, Galati, Gorj, Hunedoara, Vaslui). La sfârşitul programului de formare 65 de cursanţi au absolvit şi au devenit mediatori şcolari acreditaţi profesional. In cadrul proiectului PHARE 2003, încă aproximativ 80 de mediatori vor urma cursul specific de pregatire;
- partenerii locali ai inspectoratelor şcolare care au participat în proiectul PHARE 2001 au angajat mediatorii şcolari în şcolile selectate şi s-au angajat sa sprijine, din resurse proprii, activitatea mediatorului şcolar pentru anul şcolar respectiv şi pentru anul 2004-2005. În anul şcolar 2004-2005, nu a fost posibilă la nivel local respectarea integrală a angajamentului asumat, astfel că doar 70% dintre mediatorii şcolari se află în activitate;
- au avut loc cursuri în domeniul educaţiei interculturale, atât la nivel naţional cât şi la nivel local (în şcolile implicate în proiectele locale). Ca rezultate al proiectului în domeniul educaţiei interculturale: 80 formatori şi 1700 profesori participanti la cursuri, precum şi realizarea un ghid pentru educaţie incluzivă;

2. MEC a continuat derularea Programului naţional de formare a cadrelor didactice ne-rome care lucrează cu copii romi, în colaborare cu partenerii săi: UNICEF, Salvaţi Copiii, PER, Institutul Intercultural din Timisoara, Departamentul pentru Relatii Interetnice – Guvern, Romani CRISS etc.

3. Deoarece au fost primite foarte multe semnale pozitive în legătură cu activitatea mediatorului şcolar, Ministerul Educaţiei şi Cercetării intentioneaza ca, prin propunerile pentru modificarea Legii 128/1997, precum şi prin elaborarea unui Ordin al Ministrului, mediatorul şcolar să fie asimilat în categoria personalului didactic auxiliar, iar angajarea unui mediator şcolar să se poată face nu numai în cazul etniei rome, ci în toate situaţiile în care este nevoie de intervenţia acestuia în şcoală şi comunitate.

4. MEC a iniţiat, la nivelul învăţământului superior, un program de pregatire la distanţă a profesorilor romi, în perioada 2000 – 2005. Aproximativ 400 locuri distincte pentru romi sunt alocate, anual, pentru romi, la admiterea în învăţământul superior. Acestora li s-au adăugat câte 80 locuri anual pentru studentii romi de la secţia de învăţământ deschis la distanţă CREDIS – Universitatea din Bucureşti, la secţia „institutori – limba romani", fiind susţinuţi cu burse pentru acoperirea taxelor de studii de către UNICEF şi în cadrul Programului PHARE al MEC.

În cadrul programului PHARE 2001 „Accesul la educaţie al grupurilor dezavantajate, cu focalizare pe romi", au fost formaţi 55 de tineri romi prin invatamantul deschis la distanta. În cadrul programului PHARE 2003 se continuă formarea institutorilor prin învăţământ la distanţă sau prin alte tipuri de programe (frecvenţă redusă sau seral).

Din septembrie 2005, va demara o nouă specializare in cadrul invatamantul deschis la distanta (Universitatea din Bucureşti – CREDIS), „limba romani – limba română", cu sprijinul Facultăţii de Limbi şi Literaturi Străine şi al Facultăţii de Litere.

***134**. Referitor la recomandarea de la pct.134, precizam urmatoarele:*

1. MEC a luat măsuri de introducere a temelor de prevenire şi combatere a discriminării în trunchiul comun al programei şcolare. Astfel, în unele capitole din anumite programe şcolare se recomandă cultivarea schimburilor şi a relaţiilor interetnice, interculturale.

2. În planul revizuit (în iunie 2005) al Decadei de incluziune a romilor, MEC îşi propune valorizarea şi păstrarea moştenirii culturale rome prin:

- dezvoltarea studiului limbii şi literaturii romani, a istoriei şi tradiţiilor romilor pentru toţi copiii care optează în această direcţie;
- crearea oportunităţilor pentru predarea în limba romani în ciclurile pre-şcolar şi primar;
- introducerea elementelor privind istoria şi cultura minorităţilor, inclusiv ale romilor, în curriculum principal de istorie.

3. În cadrul proiectului PHARE 2003 au fost elaboraţi indicatori educaţionali, socio-economici şi culturali după care să se facă identificarea grupului ţintă, renunţând la autoidentificarea romilor care de foarte multe ori poate leza copiii romi şi poate duce la pierderea stimei de sine.

***135**. Referitor la recomandarea de la pct.135, precizam următoarele:*

MEC a elaborat un program de stimulare a participării şcolare şi de reducere a abandonului şcolar, în special în segmentele sărace ale populaţiei de romi. Rezultatele acestui program pot fi astfel cuantificate:

- în perioada septembrie 2002 – octombrie 2005, MEC a implementat Programul PHARE 2001 „Accesul la educaţie al grupurilor dezavantajate, cu focalizare pe romi" în 10 judeţe (Arad, Bucuresti, Buzau, Cluj, Calarasi, Dambovita, Galati, Gorj, Hunedoara, Vaslui), având ca scop combaterea marginalizării şi excluderii sociale prin îmbunătăţirea accesului la educaţie al grupurilor dezavantajate, cu focalizare pe romi;
- MEC a elaborat un nou program PHARE „Accesul la educaţie al grupurilor dezavantajate", aprobat prin Memorandumul de finanţare, în decembrie 2003. Acest program continuă şi extinde activităţile iniţiate în programul PHARE 2001 în cele zece judeţe, în alte 12-15 judeţe. Ca noutăţi, programul îşi propune:
  - extinderea activităţilor lansate în programul PHARE 2001 şi identificarea grupului ţintă (copii romi, copii cu cerinţe educative speciale, copii din zone dezavantajate socio-economic) din Zonele Prioritare de Intervenţie Educaţională, în acord cu indicatorii specifici: educaţionali, culturali şi socio-economici;
  - iniţierea programului „A doua şansă" în învatamantul primar (dezvoltare de curriculum);
  - un accent deosebit pe procesul de desegregare în şcoli (training şi materiale educationale);
  - înfiinţarea de Centre de Resurse pentru Educaţie Incluzivă în judeţele selectate (aproximativ 15).

MEC continuă şi extinde, la nivel naţional, activităţile începute prin programele PHARE pentru îmbunătăţirea accesului la educaţie al grupurilor dezavantajate, printr-un program PHARE multianual, început in decembrie 2004.

MEC a conceput şi implementat programe de încurajare a participării părinţilor romi la procesele educaţionale din scoală şi din afara ei. Astfel, în cadrul Programului Phare 2001, dar şi la nivel local (ca iniţiative ale cadrelor didactice/directorilor) au fost făcute eforturi pentru atragerea părinţilor romi către şcoală şi implicarea acestora în activităţile desfăşurate cu copiii.

MEC, cu sprijinul Guvernului României, a adoptat măsuri legislative în sprijinul romilor, în scopul acordării de facilităţi în domeniul educaţiei pentru romi şi din perspectiva promovării romilor în posturi ale administraţiei şcolare (directori de scoli şi inspectori şcolari). Astfel, au fost înregistrate următoarele rezultate:

- acordarea de burse sociale şi alte forme de sprijin elevilor din învăţământul preuniversitar de stat care provin din familii dezavantajate socio-economic, din zone defavorizate sau afectate de şomaj;
- asigurarea rechizitelor şcolare pentru elevii provenind din familii cu venituri scăzute;
- subvenţionarea transportului elevilor care se deplasează dintr-o localitate în alta şi care provin din familii cu situaţie materială precară;
- acordarea unei mese /gustări zilnice gratuite elevilor din ciclul primar (Legea Nr. 16/2003 pentru aprobarea Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului Nr. 96/2002 privind acordarea de produse lactate şi de panificaţie pentru elevii din clasele I-IV şi, ulterior, celor din învăţământul preşcolar);
- măsuri care vizează flexibilizarea structurii anului şcolar în funcţie de condiţiile locale de climă, relief şi specificul ocupaţiilor din zonă şi măsuri de flexibilizare a organizării procesului de învăţământ prin forme de învăţământ cu frecvenţă redusă, clase recuperatorii, şcoli de vară etc.
- numirea de inspectori şcolari romi în toate inspectoratele şcolare.

Observaţiile Secretariatului de Stat pentru Culte

În ceea ce priveşte observaţiile şi recomandările formulate în proiect şi cuprinse în capitolul *Legislaţia privind organizaţiile religioase* (**pct. 13-22**), semnalăm următoarele:

Principala problemă semnalată (pct. 13, 14, 18, 20, 21, 22) se referă la lipsa unei legi privind organizaţiile religioase, precum şi a unei proceduri de recunoaştere a noilor culte. Conştient de acest fapt, noul Guvern a reluat în forţă în anul 2005 demersurile pentru elaborarea unei „Legi privind libertatea religioasă şi regimul cultelor", proiect adoptat de Guvern şi transmis Parlamentului spre adoptare si care, în acest moment, este dezbătut în Senat, ca primă cameră sesizată.

În vederea elaborării acestui text, încă din luna martie 2005, au avut loc întâlniri cu reprezentanţii cultelor religioase, iar în lunile aprilie-mai 2005 s-au desfăşurat patru runde de dezbateri cu reprezentanţii cultelor recunoscute. Reprezentanţii a 16 culte au semnat la 31 mai a.c., alături de reprezentanţii Ministerului Culturii şi Cultelor, un text de proiect, care, în perioada 1 iunie-1 iulie 2005 a fost adus la cunoştinţa opiniei publice, în conformitate cu Legea nr. 52/2003 privind transparenţa decizională în administraţia publică. În pofida existenţei şi publicităţii acestui text semnat de către culte la data redactării de catre ECRI a

raportului, totuşi conţinutul lui pare sa nu fi fost luat în considerare la elaborarea raportului.

Ulterior perioadei cuprinse în raport (12-13 septembrie 2005), tocmai în vederea popularizării pe plan intern şi internaţional a proiectului de lege, Secretariatul de Stat pentru Culte a organizat simpozionul internaţional „Libertatea religioasă în context românesc şi european", la care au fost invitaţi reprezentanţi ai unor organisme internaţionale cum ar fi Comisia Europeană pentru Democraţie prin Drept (Comisia de la Veneţia), OSCE, precum şi specialişti de marcă din Europa şi Statele Unite şi organizaţii şi instituţii din România.

În ceea ce priveşte recomandările formulate, semnalăm o serie de realităţi româneşti ce nu au fost luate în considerare de către autorii proiectului de raport, precum şi unele erori ce s-au strecurat în conţinutul acestuia.

Pct. 17. În ceea ce priveşte existenţa a două nivele de tratament din partea statului faţă de organizaţiile religioase, acest sistem, în diverse forme, este prezent în aproape toate ţările din Europa (culte care au încheiate acorduri cu statul, biserici de stat, corporaţii de drept public etc). Mai mult, este vorba şi de tradiţia sistemului legislativ românesc în domeniu.

Sprijinul statului pentru culte a fost reglementat în România urmare preluării de catre stat, la mijlocul secolului trecut (1863), a importantelor proprietăţi imobiliare ale Bisericii Ortodoxe din Moldova şi Valahia. În perioada interbelică, după realizarea unităţii naţionale a României (1918), acest sprijin s-a mentinut si extins, ca o obligaţie legală pe care statul şi-o asumă faţă de toate cultele recunoscute. Statul a contribuit la salarizarea clerului inclusiv în perioada comunistă.

Trebuie însă remarcat că nici o organizaţie religioasă nu este lipsită de elementele definitorii ale libertăţii religioase, aşa cum aceasta este definită în documentele internaţionale.

Proiectul de „Lege privind libertatea religioasă şi regimul cultelor", deşi păstrează formula celor două nivele de recunoaştere, apropie într-o importantă măsură regimul asociaţiilor religioase de cel al cultelor. În fapt, acest act normativ legiferează pentru prima dată asociaţiile religioase ca fiind structuri asociative ce nu se supun regimului general privitor la asociaţii şi fundaţii, ci au un statut aparte, apropiat de cel al cultelor.

Se face referire în pct. 17 la principiul separării Bisericii şi Statului, ca fiind cuprins în Constituţie. Formularea exacta din Constitutie (art. 29 alin. 5) este: „Cultele religioase sunt autonome faţă de stat şi se bucură de sprijinul acestuia".

Pct. 18 Faţă de vidul legislativ în domeniul recunoaşterii calităţii de cult pentru asociaţiile religioase, proiectul de „Lege privind libertatea religioasă şi regimul cultelor" propune nişte criterii clare şi transparente, axate pe durabilitate, stabilitate şi utilitate publică, pentru ca o asociaţie religioasă să devină cult.

Pct. 19 Ministerul Culturii şi Cultelor - Secretariatul de Stat pentru Culte şi-a îndeplinit în mod constant rolul de mediator, organizând întâlniri multilaterale pentru soluţionarea tuturor problemelor majore din viaţa cultelor.

În anul 2005 reprezentanţii cultelor la discuţiile pentru elaborarea proiectului de „Lege privind libertatea religioasă şi regimul cultelor" s-au constituit într-un veritabil for ecumenic care, sub patronajul Ministerului Culturii şi Cultelor, au trasat liniile directoare ale dezvoltării lor, semnalând şi problemele cu care se confruntă.

Alte întâlniri cu reprezentanţii cultelor au fost organizate de către autorităţile competente pentru soluţionarea problemei retrocedărilor bunurilor preluate de regimul comunist, pentru redactarea unei metodologii clare şi transparente în vederea acordării sprijinului financiar către culte, pentru analizarea unor probleme privind învăţământul religios şi elaborarea de manuale alternative, etc.

În rarele situaţii de conflicte interconfesionale apărute, autorităţile statului s-au deplasat la faţa locului şi au mediat între părţi, fiind elaborate protocoale şi acorduri în care se detaliau modalităţile concrete de soluţionare a diferendumurilor.

Pct. 22 Aşa cum s-a arătat, Guvernul României a elaborat, în consultare cu cultele recunoscute, un proiect de lege, care a fost supus ulterior dezbaterii publice. Au fost primite observaţii din partea unui număr redus de asociaţii religioase, parte dintre aceste observaţii fiind incluse în textul final ce a fost transmis spre adoptare Parlamentului.

Cât priveşte cele două aspecte semnalate la **pct. 16**, privitor la hărţuirea unor credincioşi greco-catolici de către membri ai Bisericii Ortodoxe Române, cu complicitatea autorităţilor, şi la obligarea unor copii de a participa la ore de religie contrar voinţei părinţilor, menţionăm că Ministerul Culturii şi Cultelor nu a primit sesizări în acest sens din partea persoanelor interesate.

O ultimă observaţie priveşte afirmaţia din nota 7 de subsol, respectiv că Ministerul Culturii şi Cultelor a recunoscut calitatea de cult Organizaţiei religioase „Martorii lui Yehova" ca urmare a hotărârii judecătoreşti din 9 aprilie 1990, hotărâre prin care aceasta s-a constituit ca asociaţie religioasă. Considerăm această afirmaţie eronată, Ordinul nr. 2657/2003 al ministrului culturii şi cultelor fiind dat în executarea Deciziei nr. 769/2000 a Curţii Supreme de Justiţie.